מפניני הפרשה - מאמר

המתכון הנכון להתעלות

"**ולבש הכהן מִדּוֹ בַּד**..." (פרק ו' ג') מפרש רש"י: "**היא הכתונת. ומה תלמוד לומר מדו, שתהא כמידתו**" ורמז חשוב וגדול בדבריו!!!

מאז ומעולם היו ולעולם יהיו מעמדות, ודרגות. בכל המישורים, הרוחניים והגשמיים. במישור הכלכלי, היו עשירים ואמידים, מעמד הביניים ואביונים. לעשירים הייתה מרכבה פרטית, האמידים שכרו כרכרה, אנשי מעמד הביניים נסעו בעגלות והעניים הלכו רגלי. גם במגורים גרו בני אדם כל אחד לפי יכולתו הכלכלית וגם סוג הלבוש ואיכותו הותאמו ליכולת הכלכלית.

אין הכוונה לרפות ידיים מלהשתדל לשנות את המעמד ולהתקדם, אבל כיום באשמת רוח התחרות העזה, הפרסום השוטף מוחות והתקשורת הפועלת בשירותו – נעלמו התחומים.

כולם הפכו ל"בעלי מרכבות" - גם אם שיעבדו לרכבם עשרות משכורות ואין ידם משגת להחזיקו. כולם לובשים מותגים, כולם מחקים את כולם. נופשים במלונות יוקרה, חיים מעל ליכולת בסחרור שאין לו סוף.

טשטוש התחומים חדר לכל מקום. פעם, ידעו כולם: יש יהודי יודע ספר, בר אוריין יש רב, יש גדול בתורה ויש גדולי הדור. גדולי גדולים, לדוגמה בן עזאי ובן זומא, לא נסמכו לרבנות. לעומת זאת כיום, כל אברך – הוא רב, כל רב – הוא הרב הגאון, והמילים כבר נעתקות.

כשרש"י הביא שמועה בשם אחד מרבותינו, כתב: "**כך אמר לי רבי שמואל המכונה חסיד**". רש"י לא לקח על עצמו את האחריות לנכונות התואר! וכיום? כל אחד "צדיק נשגב וכבוד קדושת"!! בדרך זו, מאבדים התארים את משמעותם, וכבר צריכים לציין: "הגאון האמיתי"...לא זו הדרך!!!

לכבד את פלוני, בודאי. אבל כערכו, כמידתו. כשביקשו להספיד אדם בתואר הצנוע: "צנוע"?? שאל רב נחמן: "מניין לכם זאת, כלום עקבתם אחריו?"...מדוע? משום שחייבת להיות אמת מידה נכונה!

חיזוק לרעיון זה נמצא בפרשתנו, העבודה הראשונה בבית המקדש, הייתה "תרומת הדשן": הטילו גורל, כדי לזכות בה. בבגדי כהונה הייתה נעשית. אולם: על בגדי הכהונה האלו לחיות פחות יפים מהבגדים הרגילים, מדוע? משום שיש עבודות חשובות ממנה: "**לימדה תורה דרך ארץ. בגדים שבישל בהם קדירה לרבו, אל ימזוג בהם כוס לרבו!**" והרי אפר זה קדוש הוא, והרי "**אין גבהות לפני המקום**".

עוד לשבחו של עשיו אמרו, שגם כשעשה לפני אביו מלאכת בישול, היה עושה זאת בבגדי מלכות! אז לפני מלך מלכי המלכים, על אחת כמה וכמה?!

הכל נכון - אבל אדם חייב לבנות לעצמו סולם ערכים, לדעת מה חשוב ומה חשוב יותר! לכהן הגדול ביום הכפורים היו שתי מערכות בגדי לבן: בשחר, להכנים את מחתת הקטורת ולהזות את דם קורבנות הפר והשעיר המכפרים על הכוהנים והעם, ובין הערביים שב ונכנס להוציא את המחתה.

והלכה היא: מערכת הבגדים הראשונה צריכה להיות יוקרתית יותר מהשנייה. מדוע? מפני שאין להשוות הכנסת הקטורת והזאת הדמים, עם הוצאת המחתה הריקה...עלינו ליצור לעצמינו תמונת מצב נכונה, למקם כל דבר כפי חשיבותו וערכו. כי סולם חשיבות מכתיב סדר קדימויות. וזה התנאי הבסיסי להתעלות האדם!

בין אדם לחבירו

ראוי לייסד בכל עיר ובכל קהילה קופת גמ"ח (גמילות חסדים) ציבורית, לשם כל אחד מהקהילה יפריש מעות לפי כוחו, וזה יחזק הצדקה ומידת החסד.

לגבי מצוות ההלוואה לנזקקים אין שיעור למספר הפעמים שמלווים, ויש להלוות אפילו עד מאה פעמים, אם ידו משגת ולא ירע לבבו לחשוב בליבו כמה מטריח אותו הלווה תמיד בלקיחת ההלוואה ופירעונה, כמו שאינו כועס על מי שהוא דופק תמיד על פתח חנותו לתת לו ריווח בעסקיו, וידע כי בכל פעם הוא מקיים מצוות עשה מהתורה ותבוא עליו ברכה מאת ה'.

שואל ומשיב

שאלה: האם מותר לאכול זרוע צלי, בליל הסדר? וכן האם מותר לאכול את בשר הזרוע שהוא צלי, בסעודת הבוקר של יום הפסח?

תשובה: שנינו במסכת פסחים נג. "מקום שנהגו לאכול צלי בלילי פסחים אוכלים, מקום שנהגו שלא לאכול אין אוכלים". והטעם למנהג שלא לאכול צלי, משום גזירה שמא יאמרו בשר פסח הוא, ונמצא אוכל קדשים בחוץ, שיש בו איסור כרת.

מבואר באחרונים שנהגו לא לאכול צלי בליל פסח. ומבואר בשו"ת רבינו יעקב וייל, מהרי"ו, בסימן קצג', שאפילו במקום שנהגו לאכול צלי בליל פסח, אסור לאכול את בשר הזרוע שהוא צלי, שהואיל והוגש לשולחן עם המצה והמרור, זכר לקרבן פסח, יש לחוש בו יותר לשמא יאמרו בשר פסח הוא ונמצא כאוכל קדשים בחוץ. וכן כתב הפרי חדש בסימן תעג' ועוד אחרונים.

יש לבאר שכל זה כשבשר הזרוע צלי, אבל אם הוא מבושל ורוצים לאוכלו בליל פסח בתוך הסעודה מבלי להזכיר עליו שם פסח כלל, יש להתיר.

אומנם הפרי מגדים סימן תע"ג כתב, שאפילו אם הבשר מבושל, כל שהובא לשלחן זכר לפסח, אין לאוכלו בליל פסח, אלא אם ירצה יאכלנו למחר. אולם הבית חדש (שם) כתב, שאם הוא מבושל מותר לאוכלו בתוך הסעודה אחר הכריכה, ושכן פסק מהרש"ל.

לגבי אכילת בשר הזרוע שהוא צלי בסעודת הבוקר של יום הפסח, הדבר שנוי במחלוקת האחרונים. בשו"ת "בית יהודה" - נא' כתב, שאיסור אכילת צלי בפסח הוא בין בלילה בין ביום, ושכן קיבל ממורו בעל "פרי צדיק", וכן פסק בבן איש חי פרשת צו. אולם פוסקים אחרונים רבים חלקו עליהם, בשו"ת "זרע אמת" חלק ג' ומרן החיד"א בשו"ת חיים שאל חלק ב' ועוד אחרונים. וכן עיקר להלכה ולמעשה.

סיכום: פשט המנהג לאסור אכילת צלי בשר בליל פסח. הרוצים לאכול את הזרוע כשהוא מבושל יש להם על מי לסמוך. ומותר לאוכלו בבוקר יום פסח, ויש מחמירים לא לאוכלו. (עפ"י 'יחווה דעת' חלק ג' כז)

מפניני הפרשה - רעיון

וירוממהו בקהל עם

נוסחה ההזמנות לשמחות המקובל בחלקים גדולים של העם הוא: "**בתודה והלל לה' יתברך שזיכנו לשמחת...אנו שמחים להזמין את...**". זה הבסים ועליו תוספות כפי רמת ההתפייטות והרגשות.

והשאלה העולה – אם רצונך להודות לבוראך? פנה אליו, פרוש כפיך לפניו ומלא פיך שירה כים ולשונך רינה כהמון גליו - מדוע עליך לשתף את כולם ברגשותיך?

אומנם נראה לומר שמי ששואל שאלה זו מוכיח עד כמה הוא הושפע מהכפור הנושב בחוץ, מהאווירה הקפואה, המתביישת בהפגנת רגשות - אבל זה לא רק זה, יש כאן הרבה יותר.

בפרשתנו מצאנו שני קרבנות, כמעט זהים - קרבן תודה וקרבן שלמים. יש ביניהם הבדלים מעטים, אחד מהם - לחמי תודה. השני - השלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד ואילו התודה אינה נאכלת אלא ביום הקרבתה בלבד.

ומדוע, ביאר הנצי"ב מוולוז'ין בספרו העמק דבר בויקרא פרק ז', שהתורה רצתה שהמקריב קרבן תודה על הנס שארע לו (כגון שהיה חולה שנתרפא, חבוש שיצא מבית האסורים, או עובר מדבריות וימים) יאלץ לזמן אנשים רבים להשתתף עימו בסעודה, כי יצטרך לחלק את בשר הקרבן בסעודה אחת כדי שלא יעבור זמנו, יהיה "נותר" וייפסל, ומתוך כך יתוודעו רבים לנס, ויתקדש שם שמים בפניהם. שזה ייעודנו על אדמתנו, לקדש שם שמים ברבים! ופסוק מפורש הוא: "**יודו לה' חסדו, ונפלאותיו לבני אדם — וירוממוהו בקהל עם, ובמושב זקנים יהללוהו**" — אם כן אכן נאה ויאה להודות בהזמנה, ובנאום בשעת השמחה!! לשתף את הרבים בהבעת התודה ובהכרת הטובה!

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

ר' ציון מאיר בן חנינה מור יוסף ע"ה

יעקב (קובי) בן אביבה בן סדון ע"ה — ר' חזקיה בן מזל חנימוב ז"ל

אברהם בן מסעודה מאירי ז"ל — ברוך בן מרים מזרחי ז"ל והי"ד

סמ"ר עומר בן תהילה וז גלדר ע"ה והי"ד

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

אהרון בן חנה במשפחת בן נעים ז"ל — יעקב בן פרלה ברסימנטוב ז"ל

ז'קלין בת אסתר אדרי ע"ה — אימי רחל בת ליזה בוחניק ע"ה

חוה בת יצחק סולומון ע"ה — רבקה בת שרה אורה חוברה ז"ל

זאגי בת סטארה גורי ז"ל

בס"ד ט' לחודש ניסן ה'תשפ"ו
שנה שלושים ואחת גליון מספר 27
יוצא לאור על ידי שמעון בוחניק
רב קהילה בישוב חשמונאים
חשמונאים (שעון קיץ)
כניסת השבת: 18:39
יציאת השבת: 19:37
זמן רבנו תם: 20:09

קול ששון

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

שבת קודש
פרשת צו
ערב פסח - שבת הגדול
מפטירים
"וערבה לה' מנחת יהודה"
(מלאכי פרק ג' – ד')

הלכות ומנהגים מעשיים לערב פסח עפ"י שו"ע או"ח ופוסקים אחרונים

עשיית מלאכה - הקדמה

יש מלאכות שאסור לעשותן בערב פסח אחר חצות היום, משני טעמים:

- כדי שלא יהיו טרודים במלאכה, וימנעו מהכנות לפסח וליל הסדר.
- בכל ימות השנה, אדם שהקריב קורבן, היה אותו יום כמו יו"ט שלו, ונאסר עליו בעשיית מלאכה. הואיל וזמן קרבן פסח החל מחצות היום אסור לעשות מלאכה מחתות היום, שאז הוא זמן הקרבת קרבן פסח.

עשיית מלאכה – פרטי הלכה

א. בערב פסח אסור לעשות מלאכה מחצות היום, ויש מקומות שנוהגים לא לעשות מלאכה מלפני חצות. איסור עשיית מלאכה בערב פסח אחר חצות, כמו בחול המועד, לכן לדוגמא: מלאכת דבר האבד, או מעשה שאינו מעשה אומן ויש בו צורך המועד, מותר.

ב. במקום צורך גדול יש להקל בנושא עשיית מלאכה אחר חצות, כי איסור זה בזמן הזה קל יותר מאיסור מלאכה בחול המועד.

ג. האיסור חל על מלאכה גמורה, כגון לתפור בגדים חדשים, בין בשכר בין בחינם. אולם לדוגמא: מותר לתקן לצורך המועד בגד שנקרע, אפילו מעשה אומן, בין לעצמו בין לאחרים, ומכל מקום אין ליטול שכר על תיקון לאחרים, אלא אם כן הוא מעשה הדיוט.

ד. לכתחילה צריך להסתפר, להתגלח ולגזוז הציפורנים לפני חצות, ומי ששכח יכול לקצוץ ציפורניו לאחר חצות, וכן נוהגים להקל ולהתגלח בבית במכונה חשמלית, אך להסתפר אסור כי אם על ידי גוי.

ה. מותר לצחצח נעליו במשחת נעלים ולהבריקם לכבוד יום טוב. ומותר לגהץ הבגדים במגהץ חם.

ו. מותר לגהץ הבגדים במגהץ חם, ומותר לכתוב ספרים דרך לימוד, אפילו אין בהם צורך המועד, ומותר לצלם במצלמה וכדומה.

אכילת חמץ ומצה – פרטי הלכות

ז. בערב פסח מותר לאכול חמץ עד סוף שעה רביעית לדעה אחת השנה עד שעה 10:05 ומותר בהנאה עד סוף שעה חמישית (הכל שעות זמניות) השנה עד שעה 11:24 כך מנהג הספרדים וחלק מהאשכנזים. ולדעה אחרת סוף זמן אכילה השנה עד שעה 10:30 ומותר בהנאה השנה עד שעה 11:33 וכך מנהג חלק מהאשכנזים, וכל אחד ינהג בזה על פי מנהגו.

ח. מותר לאכול מצה בליל יד' בניסן, ומעמוד השחר ביום יד' בניסן אסור לאכול מצה, כדי שיאכל המצה לתיאבון בליל פסח. יש נוהגים להימנע מאכילת מצה מהלילה, מזמן בדיקת חמץ, יש שנוהגים להימנע מאכילת מצה מראש חודש ניסן ויש נוהגים שלושים יום לפני פסח.

ט. מותר לאכול תבשילים מקמח מצות שנטחן לפני ליל יד' בניסן, שלא היה עליהם שם מצה בערב פסח, וטוב לבשלם לפני ערב פסח.

י. אפילו לספרדים שמותר להם לאכול מצה עשירה בפסח, בערב פסח, משלש שעות זמניות לפני צאת הכוכבים, אסור לאכול יותר מ "כביצה" (כ 56 גרם) ממנה, כדי שאכילת המצה בליל פסח תהיה לתיאבון. פחות מזה מצד הדין מותר, אבל אין להקל בזה אלא במקום צורך גדול.

שריפת החמץ

יא. אחרי אכילת החמץ בערב פסח, יש לצחצח את השיניים היטב.

יב. כל זמן שהחמץ מותר בהנאה, מותר לאדם להאכילו לבעלי החיים שברשותו, כדומה.

יג. צריך לבער את החמץ ולבטלו כל זמן שהוא מותר בהנאה. וטוב להקדים לעשות זאת ולא לחכות לסוף הזמן. לפני ביעור החמץ, טוב לומר "לשם יחוד". ואין לברך על הביעור מכיון שהברכה על הבדיקה בלילה לפני בדיקת החמץ כוללת את שריפת החמץ.

יד. נוהגים לשרוף החמץ ואחר כך לבטלו ולומר "כל חמירא...". מי שאינו מבין ארמית יאמר: "כל חמץ ושאור הנמצא ברשותי שראיתיו ושלא ראיתיו, שביערתיו ושלא ביערתיו יהא בטל וחשוב כעפר הארץ". השנה עקב המגבלות שהוטלו עקב מגיפת הקורונה ניתן לבער את החמץ בדרכים אחרות, כגון לשפוך עליו "אקונומיקה" וכדומה, ואחר כך לאוספו ולהשליכו לפח האשפה שמחוץ לבית.

טו. מעיקר הדין מותר להשאיר חמץ בבית ע"י מכירתו לגוי, דרך הרבנות הראשית כמקובל, בשנה זו גם מי שנהג לא להשאיר חמץ בבית, רשאי לשנות את מנהגו ולהשאיר חמץ בבית אותו ימכור לגוי במכירת חמץ.

טז. מהיות טוב אף מי שאינו מניח בבית חמץ יודע, ימכור את החמץ לגוי דרך הרבנות, מחשש שמא נשאר באיזה מקום ולא אדעתיה.

יז. לפני זמן איסור חמץ מותר לזרוק את החמץ באשפה ברשות הרבים, ומפני "כבוד הלחם" טוב לעוטפו בנייר.

יח. אם החמץ נשאר באשפה אפילו אחרי זמן איסורו, אין צורך לבערו, אך אין להשליך חמץ בחצר, ואפילו לא בפח האשפה הפרטי שבחצר.

הכנת כלליות

יט. אמנם בעקרון מצווה מן המובחר למי שיכול, לאפות "מצת מצוה" בערב פסח אחר חצות, שהוא זמן הקרבת קורבן פסח, אולם בשנה זו עקב המגבלות שבצל מגיפת הקורונה יש להימנע מכך.

כ. אמנם מעיקר הדין מצווה על כל אדם לטהר עצמו ברגל, ולהשתדל לטבול במקווה בערב חג, אחר חצות או כשעה לפני חצות. אולם בשנה זו עקב המגבלות שבצל מגיפת הקורונה יש להימנע מכך.

כא. ישתדל אדם לסדר שולחנו מבעוד יום, ומנהג טוב לקרוא סדר קורבן פסח אחרי תפילת מנחה, וטוב לקרא את סדר קורבן פסח, ע"ב מסעות וכן נוסח ר"ש מאוסטרופולי, ויכול לקרוא אותם גם בביתו לפני מנחה.

פינת העורך

"**זאת תורת העולה**..." (ו' ב') כתב ה"בן איש חי" שהכתוב רומז כאן לתורה הקדושה, שנקראת "עולה", מפני שכבודה עולה בכל דור ודור. שבכל דור מתחזקת יותר אמיתותה ונצחיות התורה, שהרי כל הדתות האידיאולוגיות וכל התיאוריות מתנפצות ומתבטלות, ודת האמת קיימת, כמו שנאמר "**שפת אמת תיכון לעד, ועד ארגיעה (רגע אחד) לשון שקר**". וזהו שנאמר "צו את אהרן...זאת תורת העולה", אין צו אלא לשון זירוז - לזרז ללומדה!

ברכות מכל הלב

מזל טוב וברכות מעומק הלב לירון שלזינגר הי"ו ולכל בני משפחתו לרגל הגיעו לגיל מצוות אליהן יכנם בחובה ונועם.
יהי רצון שיוצר המאורות יאיר את דרכך, וישלה ברכה והצלחה בכל מעשי ידך לטובה ותזכה לעבוד את ה' בשמחה ונחת ומתוך אהבת תורה ויראת שמים ותמצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

ברכות מכל הלב

מזל טוב וברכות מעומק הלב לנועם פרידלנדר הי"ו ולכל בני משפחתו לרגל הגיעו לגיל מצוות אליהן יכנם בחובה ונועם.
יהי רצון שיוצר המאורות יאיר את דרכך, וישלה ברכה והצלחה בכל מעשי ידך לטובה ותזכה לעבוד את ה' בשמחה ונחת ומתוך אהבת תורה ויראת שמים ותמצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא

"שונה הלכות" – הלכה ומקורה

ברכת הטוב והמטיב וברוך דיין האמת

הקדמה – שמועות טובות

להלן הקדמה קצרה על תקנת חז"ל לברך על בשורות טובות ועל שמועות רעות - בגמרא במסכת ברכות דף נד. מובא:

"על בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב. על בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת".

בדף נט. מובא **"תניא: קצורו של דבר, על שלו (כלומר בשורה שהיא כולה טובה לו בלבד) אומר ברוך שהחיינו וקיימנו, על שלו ועל של חבירו אומר ברוך הטוב והמטיב - הטוב לו, והמטיב לאחרים".**

הברכה על בשורות טובות – המקור בתורה עליו הסתמכו חז"ל בקובעם את הברכה על בשורה טובה הוא הפסוק בחומש בראשית פרק כד' נב' אשר מתאר את תגובתו של אליעזר עבד אברהם כששמע את הסכמת משפחתה של רבקה לתת לה להינשא ליצחק:

"ויהי כאשר שמע עבד אברהם את דבריהם וישתחו ארצה לה"

מפרש רש"י – "מכאן שמודים על בשורה טובה".

במדרש בראשית רבה פרשה ס' אות ו' מובא שחז"ל הסתמכו על הנאמר לפני כן בפסוק כד':

"ותאמר אליו בת בתואל אנכי...ויקוד האיש וישתחו לה', ויאמר ברוך ה' אלוקי אדוני אברהם אשר לא עזב חסדו ואמיתו מעם אדוני..."

ודרשו חז"ל - מכאן שמודים על בשורה טובה.

הקדמה – שמועות רעות

הברכה על שמועות רעות - המקור בתורה עליו הסתמכו חז"ל בקובעת את הברכה על שמועה רעה הוא הפסוק בחומש דברים פרק לב' ב': **"הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא".**

מדרש ספרי

ובספרי דברים פרשת האזינו פיסקא שז' מובא: **"דבר אחר הצור, התקיף. תמים פעלו, פעולתו שלימה עם כל באי העולם, ואין להרהר אחר מעשיו אפילו עילה של כלום, ואין אחד מהם שיסתכל ויאמר מה ראו אנשי דור המבול להישטף במים.**

ומה ראו אנשי מגדל שנתפזרו מסוף העולם ועד סופו, ומה ראו אנשי סדום להישטף באש וגפרית.

ומה ראה אהרן ליטול את הכהונה, ומה ראה דוד ליטול את המלכות, ומה ראו קרח ועדתו שתבלעם הארץ תלמוד לומר כי כל דרכיו משפט - יושב עם כל אחד ואחד בדין ונותן לו מה שראוי לו".

מדרש ספרי

עוד מובא שם בספרי – **"דבר אחר הצור תמים פעלו כשתפסו את רבי חנינה בן תרדיון נגזרה עליו גזירה להישרף עם ספרו אמרו לו נגזרה עליך גזירה לישרף עם ספרך!!**

קרא המקרא הזה הצור תמים פעלו. אמרו לאשתו נגזרה על בעלך גזרה להישרף ועליך להיהרג!! - קראה המקרא הזה אל אמונה ואין עוול. אמרו לבתו נגזרה גזירה על אביך להישרף ועל אמך להיהרג ועליך לעשות מלאכה (ללל) קראה המקרא הזה בירמיה לב' יט' - גדול העצה ורב העלילה אשר עיניך פקוחות.

אמר רבי כמה גדולים צדיקים אלו, שבשעת צרתם הזמינו שלשה פסוקים של צידוק הדין מה שאין כן בכל הכתובים, כיוונו שלשתם את לבם וצידקו עליהם את הדין..."

שתי ברכות אלו הן על בשורות טובות והן על שמועות רעות, נועדו לחזק באדם, אם בשעתו הטובה ביותר ואם בשעתו הרעה, את האמונה בהשגחת ה' בעולמו. כאשר השפיע עליו ה' טובה, יכיר שרצון ה' יתברך היה זה שהגביר עליו חסדו וטובו.

ואם חלילה רעה תבוא עליו, יכיר וידע, כי מאת ה' היא, והוא דיין האמת שופט צדק ואמת, והכרה זו תועיל לו להקל מעליו עומס יסורים.

מפני שאיש החולין החושב שהכל מקרה, הלא אין גורלו בידו, אלא יד המקרה (לפי דעתו) מסובבת היא מסיבות רבות ומשונות, שאין לו כל שליטה עליהם, ואילו המאמין כי מאת ה' באה לו בצדק וביושר, ובהכירו באמונת אמת שה' יתברך צדיק וישר הוא, וכן בהכרתו שבידו להיטיב דרכו ומעשיו, ומפי עליון לא תצא הרעות והטוב, והוא השופט צדק ואמת, ולו נתכנו עלילות, להעביר רעתו מעליו ולהיטיב לו.

הגר"א בביאור המשניות דייק מלשון המשנה: "בשורות" טובות ו"שמועות" רעות - **"מפני ששמועה טובה מצווה, לבשרו, לכך אומר בשורות, אבל רעות בודאי לא יאמר לו איש - כי מוציא דיבה הוא כסיל, אלא ישמע (מעצמו), אבל אין מי שיבשר לו, לכך אמר "שמועות" וכתב בספר קב הישר בפרק טו' שפה המורגל בבשורות רעות חס וחלילה ותאוותו היא להוציא דיבה רעה מפיו, והיא מידה גרועה מאד ואין תפילתו נשמעת, אבל הרגיל לבשר בשורות טובות נקרא פה קדוש...וזוכה לחלק טוב בגן־עדן. וראיה לזה מסרח בת אשר שבישרה ליעקב בשורה טובה שעדיין יוסף חי, ולכן זכתה להיכנס בחייה לגן־עדן".**

עוד נראה לומר, שתכליתן של הברכות היא להרגיל את האדם להודות ולשבח לה' יתברך, אשר משגיח בכל עת על בריותיו.

על ידי הברכות שמברך האדם, חוזר הוא ונזכר שה' אינו שוכן רק בגנזי מרומים, אלא כל דבר שישנו בעולם מתחייה ומתקיים על ידו. ושכל אירוע שמתרחש בעולם, יש לו משמעות רוחנית ומגמה אלוקית.

לכן, כשיזכה אדם לדבר חדש ומשמח, יברך ברכת "שהחיינו", או "הטוב והמטיב". ואם חלילה יקרה לו אסון, ידע שגם זה בה מאת ה' יתברך ויברך: "דיין האמת". על ידי הברכות בכלל וברכות אלו בפרט, האמונה מתגלה ומתפשטת בעולם, וממילא גם חייו של המברך מתברכים.

הידיעה שה' מנהיג את העולם, והכל בא ממנו ובהשגחתו, נותנת ערך לכל האירועים שבחיי האדם. כאשר אדם זוכה בדבר משמח, שמחתו עמוקה יותר, משום שהוא מבין שטובה זו לא באה במקרה אלא מידי ההשגחה האלוקית. ומתוך כך יוכל להשתמש כראוי בשפע שה' השפיע עליו.

גם כאשר חלילה פוגע בו אסון, יש לו יותר כוח לקבל אותו כאשר הוא יודע שיש לאסון הזה משמעות. שאפילו אם כאשר הדבר קוקה הוא לא מבין איזו טובה תצמח מהרעה, מתוך הידיעה שכל מה שה' עושה בעולם – הכל לטובה, יוכל בסופו של דבר להתרומם מתוך האסון ולבנות את חייו. אבל מי שאינו מאמין, אין לו אלא את צרתו, והעצב נוקב וחודר בליבו ללא תרופה ומשמעות.

כמו כן חשוב להדגיש ולדעת שאין צורך באירוע גדול במיוחד או בשמחה מיוחדת החורגת מהמקובל כדי להודות לה' בברכת "שהחיינו", אלא גם על שמחה קטנה שמתחדשת לאדם מקניית בגד רגיל, או ראיה או אבילה של פרי חדש, צריך להודות לה' ולברך.

נראה לומר שיש בתפישה זו הדרכה יסודית. אנשים רבים מצפים לאיזה אירוע גדול שירומם בבת אחת את חייהם, ובינתיים חייהם אפורים וקודרים. אבל אדם שמתרגל לשים לב לשמחות הקטנות שבחיים ולהודות לה' עליהן, לומד להכיר את ערכם של החיים, שמורכבים מפרטים קטנים שהתוכן הגנוז בהם גדול, ועל ידי כך יזכה לחיים מלאים ועשירים בתוכן ומשמעות.

בגיליון זה ובגיליונות הבאים נדון בשאלה – באיזה נסיבות תקנו חז"ל לברך "הטוב והמטיב" על שמיעת בשורות טובות ובאיזה נסיבות תיקנו שיברכו "שהחיינו".

וכן נדון בשאלה באיזה נסיבות מברכים ברכת דיין האמת על בשורות רעות, ונדגיש שיש לברך על לפי התוצאה העכשווית ולא לפי צפי לתוצאה העתידית.

תהילת ה' ידבר פי – ביאור על ספר תהלים

ביאור ופירוש על ספר תהלים – עפ"י מלבי"ם ועוד

בתהלים פרק ב' פסוק ט': "**תרעם בשבט ברזל ככלי יוצר תנפצם**" ביאר מלבי"ם שהקב"ה אומר לעם ישראל שניתנת להם הרשות לרצוץ את הגויים שקמו על ה' – על עם ישראל בשבט ברזל, והם יהיו ככלי יוצר המוכן לקבל הניפוץ והשבירה לגמרי – כלומר הרשה גם להכריתם ולהאבידם לגמרי.

את פסוק י': "**ועתה מלכים השכילו הוסרו שפטי ארץ**" – מבאר מלבי"ם שעם ישראל שקיבל את רשותו של הקב"ה לרצוץ את הגויים שקמו עליהן פונה לגויים לתקן את דרכיהם ובכך ימנעו מאבדון: "**ועתה, רוצה לומר אחר שה' הרשה אותי ע"ז וכל ממלכות הארץ נתן בידי, ורק אם אשאל אכריתם ויאבדו, א"כ למה תמרדו ותמתינו עד עת שתאבדו, טוב שתשכילו עתה. השכילו הוסרו ר"ל השכילו זאת מצד הערת השכל וקבלו זאת מאהבה, או עכ"פ הוסרו מצד המוסר ויראת העונש העתיד לבא עליכם, ומצד זה**".

פסוק יא': "**עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה**" – הוא המשך הפניה לאומות העולם שיתקנו את דרכם, כדי שסופם יהיה טוב והרעדה תהפך לגילה: "**עבדו את ה' ביראה, ובזה תרויחו שלבסוף תגילו ברעדה הזאת שחרדתם ויראתם מן העונש. מפרש דבריו, נגד מה שאמר עבדו את ה' במה תעבדו את ה'?**"

את הפסוק האחרון פסוק יב': "**נשקו בר פן יאנף ותאבדו דרך כי יבער כמעט אפו אשרי כל חוסי בו**" מבאר מלבי"ם כסיום הפניה לאומות העולם "**נשקו בר**" - שיתחברו למבורר מאת ה'. פירוש אחר "**נשקו בר**" – שיהיו היו כמוץ הנושק וסובב את הבר והדגן, ולא כמוץ אשר תדפנו רוח.

"**נשקו בר, התחברו אל המבורר מאת ה', שבמה שתעבדו עבודת המלך משיח ה' ידמה כאילו אתם עובדים את ה'. וגם אמר נשקו בר, היו כמוץ הנושק וסובב את הבר והדגן, בל תהיו כמוץ אשר תדפנו רוח. לכן תפס מילת בר שהוראתו תאומית על המבורר והנבחר ועל הבר והדגן, ונגד מה שאמר ביראה, מפרש ממה יתיראו? פן יאנף ה' (הנזכר בכתוב הקודם) ותאבדו דרך כי יבער כמעט אפו, רוצה לומר אחר שרק במעט שיבער אפו תאבדו דרך, כמ"ש ודרך רשעים תאבד, וכ"ש שראוי לכם להתירא פן יאנף, שפעל אנף מורה על שמכלה חרון אפו בעונש נחרץ, ונגד מ"ש וגילו ברעדה מפרש כי אשרי כל חוסי בו ולכן תגילו אח"כ על שחסיתם בה**".

חוכמה ודרכי חיים - ביאור משלי

ביאור ופירוש על ספר משלי – עפ"י מלבי"ם ועוד

המלבי"ם כתב שמהמשלים שבספר, האדם לומד איך להתנהג בעניינים שבין אדם לחברו ובהנהגה המדינית, ושהספר מתאים ומועיל לכל סוגי בני האדם. את פסוקים י' עד יב' מפרש מלבי"ם שזו חוכמת המוסר שאומר האב לבנו - לדוגמא שלא ילך בחבורה עם אנשים שליליים, שיכולים לפתות אותו לעשות מעשה לא קיצוני - לפגוע בבני אדם, מבלי להורגם, אלא רק לקחת את ממונם והם ישארו בחיים.

את פסוקים יג ויד' מפרש המלבי"ם שהם דרכי הפיתוי – שעל ידי זה נמצא הון יקר מכסף וזהב וכדומה, ממנו גם הוא יקבל את חלקו בגורל.

את פסוק טו': "**בני אל תלך בדרך אתם מנע רגלך מנתיבתם**". מפרש מלבי"ם שבפסוק זה חוזר האב אל בנו ומזהירו לא לבתפתות אליהם ולא ללכת איתם לא במסלול הראשי שלהם ולא בנתיבית הצדדיים, ומוסיף, שלא רק להימנע מללכת איתם, אלא לגמרי להימנע מלהיות במחיצתם.

"**בני אל תלך בדרך אתם, דרך הוא הדרך הגדול הקבוע לרבים, והנתיבות הם של יחידים, ומוסיף שלא לבד שלא תלך אתם בדרך הגדול שלהם הקבוע לכולם, כי גם אל תלך בנתיבתם, בנתיב שהולך בו יחיד מהם. וגם חוסיף שלא לבד שלא תלך אתם בצוותא חדא, כי גם אם הם אין הולכים שם מנע רגלך שלא תלך בנתיב שהלך בו יחיד מהם, כי הם ירצחו גם אותך:**

את פסוק טז': **כי רגליהם לרע ירוצו וימהרו לשפך דם**" מפרש מלבי"ם שאותם אנשים הם רצים אל הרע – ומתחיל להסביר לגבי גזל שהוא דבר שבקלות ניתן להסביר את הרוע שבו וזה לא נעצר שם ומגיע עד לרצח, ועוד שמי שמחיל להיות בחברתם קשה לו להימלט מהם.

"**כי רגליהם לרע ירוצו, האב מודיע לבנו הקטן שידע שכל מה שרצים הוא לרע כי הגזל הוא דבר רע, (בזה יתחיל האב ללמד את בנו בדבר שיבין בקל בשכלו, ומוסיף להסביר לו כי) חוץ ממה שהוא דבר רע ירצחו גם אותך, כי ימהרו לשפך דם, (וגם כל תחשוב שבתוך כך תשמט מידם, כי ימהרו לזה)**".

שאלות לגיל הרך (כיתות א' עד ג')

1. **האם מותר לאכול "חֵלֶב"?**

א. כן בתנאי שהחֵלֶב מבושל. ב. מותר רק חֵלֶב של חיה או עוף.

ג. חֵלֶב בהמה כמו שור כבש ועז אסור. ד. כל חֵלֶב אסור.

2. **מי הלביש את אהרון בבגדי הכהונה?**

א. הוא התלבש לבד. ב. בניו - אלעזר ואיתמר.

ג. כל בניו - נדב ואביהו, אלעזר ואיתמר. ד. משה רבנו.

3. **כיצד למדים בפרשתנו שחקב"ה חס על כבוד האדם שחטא בשגגה?**

א. כשהוא מביא קורבן כולם יוצאים מהמקדש. ב. ה' לא חס על כבודו.

ג. קורבן החטאת מוקרב היכן שמוקרב קורבן העולה. ד. א' וג' נכונות.

שאלה עפ"י פירוש ספורנו - כיתות ו' עד ח'

7. **"וזאת תורת זבח השלמים..." (פרק ז') מדוע קורבן תודה כלל לחם חמץ?**

א. ללמד שהשאור שבעיסה גרם לסכנה ממנה ניצל. ב. לא ידועה הסיבה.

ג. קורבן עם לחם חמץ נחשב למהודר יותר. ד. תשובות א' וג' נכונות.

שאלות עפ"י רש"י ילדי כיתות ד' עד ו'

4. **"קַח אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו אִתּוֹ" (פרק ח') למה הכוונה "קח את אהרון"?**

א. לקחת אותו בדברים. ב. להוליך אותו למשכן הטקס מפואר.

ג. לשאת אותו על כתפו. ד. תשובות א' וב' נכונות.

5. **"אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ.." (פרק ז') איזו אש ולמה שימשה?**

א. אש שבמנורה ושימשה להדלקת המזבח. ב. אש משמים לקורבנות.

ג. אש המזבח ממנה הודלקה המנורה. ד. אש בצד המזבח מאירה לכהן.

6. **"וְהָיָה הֶחָזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו" (ז') איזו פעולה התירה לכהן את אכילתו?**

א. זריקת הדם על יסוד המזבח. ב. הפרדת החלב מהחזה.

ג. אחרי העלאת האימורים למזבח. ד. אחרי שריפת האימורים על המזבח.

שאלה עפ"י פירוש בעל הטורים - כיתות ו' עד ח'

8. **"...מֹשֶׁה לֵאמֹר: צַו אֶת..." (פרק ו') מה רמוז בסמיכות הפסוקים?**

א. ציווי לעסוק בתורה. ב. ציווי לכבד את הכוהנים.

ג. ציווי להיזהר במעשה הקורבנות. ד. תשובות ב' וג' נכונות.

ברכות והודעות

מדרשת "הדרך אלייך" בחשמונאים על שם אשת החסד: אודליה פונקלר (תורג'מן) ז"ל הינה נקודת אור ביישוב פעילה בימים: ראשון, ורביעי בערב, וכן ביום רביעי בבוקר.

עמותת "דעת צדקות" נותנת שירות ללימוד תורה משמעותי של אברכי כולל "ברכת אברהם" לימי אזכרה של קרוב משפחה – נא לפנות לרב שמעון בוחניק – 050-2339941